

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Založil: Korosko Saleški jamski klub "Speleos-Siga" v okviru programa Mladi v akciji
 Tekst: Mojca Hribenič
 Foto: Patricija Oštri, Mojca Hribenič, Rajko Bračič, Adrijana Novak
 Oblikovanje: Adrijana Novak
 Leto izdaje: 2010

Projekt Varstvo kraških jam in pitne vode

Mladi v akciji je program Evropske unije za mlade. V okviru našega projekta mladi jamarji učimo mlade jamske tehnike, dokumentiramo jam ter predvsem pomena varstva kraških jam in pitne vode. Mlade bomo vabili v naše vrste tudi po končanem projektu.

Informacije o projektu in kraških jamah:
 Korosko Saleški jamski klub "Speleos-Siga" Velenje

Spletna stran:
www.speleos-siga.org

e-mail:
speleos.siga@gmail.com

Mobitel:
 031/530 701, 041/586 655

VARSTVO KRAŠKIH JAM IN PITNE VODE

...pri postavljanju postavitve v podzemlju...

...v jamni vodi teče preko kodača...

...odpadki...

...pri proučevanju v kraškem izvirov...

Raziskovanje in dokumentiranje jam

Jamarji novo odkrito jamo raziskujemo, izmerimo, določimo lego vhoda ter narišemo načrt in naredimo zapisnik o jami. Podatki o jamah se zbirajo v katastru jam. Katastra jam o vseh registriranih jamah v Sloveniji se vodita pri Jamski zvezi Slovenije ter na Inštitutu za raziskovanje krasa v Postojni. Jamski klubi in društva pa vodijo svoje lokalne katastre. Vsaka registrirana jama dobi svojo katastrsko številko. V letu 2010 je preštevila številka 10.000, kar pomeni 10.000 raziskanih in dokumentiranih jam. Podzemeljski svet je ena redkih možnosti, da stopimo tja, kjer se ni stala človeška noga.

Jamar in jamarstvo

Jamar je v prvi vrsti ljubitelj in varuh narave. Skupaj s sojamarji raziskuje in dokumentira kraške jame. V jamarstvu sta združena šport in raziskovanje. Če želiš postati jamar, ni potrebno, da si vrhunski športnik, saj je v jamarstvu veliko zanimivih področij kot so geologija, fotografija, geografija, biologija, fizika, kemija lahko pa tudi psihologija, sociologija ali pa le preprosto ljubezen do narave. V jamskih društvih se zbiramo mladi, stari, ženske, moški. V jamskih vrstah se naučijo varnega raziskovanja jam, varne jamske tehnike, dokumentiranja jam, kako jame nastajajo, osnovne vrste pomoči, orientacije na terenu, taborjenja v naravi in še marsičesa drugega uporabnega tudi v vsakdanjem življenju.

Varstvo kraških jam in pitne vode

Jame so na človekove vplive dosti bolj občutljive kot zemeljsko površje. Na površju deluje večje zunanji vplivov (padavine, veter, različni geomorfološki procesi), ki zmanjšujejo človekove vplive. Jame so bolj zaprti sistemi, kjer je manj zunanjih vplivov. Sledovi naš stopinj v jami se ohranjajo bistveno dalje kot na površju. Z odmlajenim kapnikom uničimo več tisočletno delo narave. Še posebej občutljiva pa so jamske živali, saj so močno specializirane za življenje v jamskem okolju. Zato moramo

Kras in kraške jame

Apnenec in dolomit tvorita 43% ozemlja Slovenije. Za kras je značilno kemično raztapljanje kamnine (korozija) in pretelčno podzemeljsko odtekanje padavinske vode. Med najbolj značilne in pogoste kraške pojave sodijo jame. Jame so naravne votline, ki so prehodne za človeka in dolge oz. globoke vsaj 10 m.

Nastajanje jam je počasen proces. Padavinska voda se v ozračju in pri prenikanju skozi prst obogati s CO₂ in z njim tvori šibko ogljikovo kislino, ki topi karbonatne kamnine in razširja razpoke, ki se večajo in združujejo in počasi nastajajo jame. Ko raztopina, ki je raztapljala kamnino, doseže jamski prostor, se razvnetje v raztopini poruši. Izločati se začne siga – kemična usedlina, ki tvori kapnikne, zavesne, stenske obloge in druge sigove tvorbe.

Kapnikni okrajin...

poskrbeti, da z našim raziskovanjem in obiskovanjem jam čim manj poškodujemo jamsko okolje. V jami ne smemo puškati smeti. Iz jame ne smemo odnašati ničesar razen odpadkov. Tudi odmlajeni kapniki so del jamskega okolja, ki naj ostane v jami. Značilnost krasa je podzemeljsko pretakanje voda po kanalih nedostopnih človeku. Vsako onesnaženje na krasnem terenu lahko ogrozi našo pitno vodo. Odpadki odvrženi v jamah, vrtačah, ponikalnicah se izpirajo v izvire kraških vode, ki so pogosto zajeti kot vir pitne vode. Zal v jamah in breznih išče vedno naletno na kadavre, avtomobile, gospodinjstvo odpadke in druge odpadke. Voda se preko teh odpadkov pretaka do kraških izvirov in od tam v vodovodne sisteme kot pitna voda.

Jamski živali ne smemo ogrožati. Posebej velja omeniti netopirje, saj so ena najbolj ogroženih vrst sesalcev v Sloveniji. Netopirjem ne smemo motiti in prijemati. Še posebej velja pozorni, ko spijo. Če jih vzmernirno, močno pospešijo presnovo in poskušajo hitro dvigniti telesno temperaturo, da bi lahko poglobili in na ta način porabili energijo iz telesnih maščob. Če zalogo telesnih maščob porabijo pred pomladjo, poginejo.

Jamska šola

V jamskih solah, ki jih izvajamo v jamskih klubih, se lahko naučite varnega raziskovanja in dokumentiranja jam ter varstva kraških jam in narava nasloph. Jamska šola je namenjena tako mladim kot tudi starejšim. Za vsakogar se najde kaj zanimivega. Učenci, dijaki in študenti lahko združite prijeto s koristnim ter v okviru jamske šole naredite tudi raziskovalno nalogo za šolo, študij.

Sponziranje jam...

...ocene vrste tehnik...